

33. Смоковський В.Е. Стратегическое планирование в коммерческом банке / В.Е. Смоковский, Н.Н. Побережная // III Міжвузівський молодіжний науково-практичний форум: «Наука і освіта – запорука розвитку економіки». – Харків : НТУ «ХПІ». – 2016 – С. 67–69.

34. Сп'як Г.І. Облікова політика в управлінні банком: організаційно-методичний аспект / Г.І. Сп'як // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер. «Економіка». – 2011. – Вип. 17. – С. 392–397.

35. Шара Є.Ю. Бухгалтерський облік у бюджетних установах і організаціях : [навч. посіб.] / Є.Ю. Шара, О.М. Андрієнко, Л.І. Жидєєва. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 440 с.

36. Шемаєва Л.Г. Оцінка дисбалансів у бюджетній сфері та шляхи їх подолання. Аналітична записка / Л.Г. Шемаєва, Н.В. Корень ; Національний інститут стратегічних досліджень при Президенті України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1800/>.

УДК 657.1:658.115

Ларікова Т.В., к.е.н., доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Цятковська О.В., к.е.н., старший викладач кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ФІНАНСОВІ АКТИВИ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ: ХАРАКТЕРИСТИКА, ОБЛІК, АВТОМАТИЗАЦІЯ

Ларікова Т.В., Цятковська О.В. Фінансові активи в державному секторі: характеристика, облік, автоматизація. У статті досліджено поняття «фінансові активи», визначено їх склад. Узагальнено нормативно-правову базу регулювання обліку фінансових активів. Окреслено обліковий процес фінансових активів, наведено номери рахунків, визначено їх призначення та відображення в обліку. Для автоматизації обліку фінансових активів запропоновано використовувати програму «Парус-Бюджет», узагальнено її переваги.

Ключові слова: фінансові активи, дебіторська заборгованість, грошові кошти, фінансові інвестиції, облік, автоматизація, «Парус-Бюджет».

Ларікова Т.В., Цятковская Е.В. Финансовые активы в государственном секторе: характеристика, учет, автоматизация. В статье исследовано понятие «финансовые активы», определен их состав. Определена нормативно-правовая база регулирования учета финансовых активов. Очерчен учетный процесс финансовых активов, приведены номера счетов, определены их назначение и отражение в учете. Для автоматизации учета финансовых активов предложено использовать программу «Парус-Бюджет», обобщены ее преимущества.

Ключевые слова: финансовые активы, дебиторская задолженность, денежные средства, финансовые инвестиции, учет, автоматизация, «Парус-Бюджет».

Larikova T.V., Tsyatkovskaya E.V. Financial assets in the public sector: description, accounting, automation. The term “financial assets” and its structure are determined in the article. The legal framework of financial assets accounting is generalized. The financial assets accounting process is defined; it includes definition of account numbers and their purpose for recording. For the purpose of automation of the financial assets it is proposed to use the “Parys-Budget” software; its benefits are summarized.

Keywords: financial assets, accounts receivable, cash, financial investments, accounting, automation, Parys-budget.

Постановка проблеми. Процес модернізації обліку в бюджетному секторі набирає оберти. Трансформація має досить масштабний характер і охоплює перегляд укрупнених об'єктів обліку, виникнення нових об'єктів обліку в державному секторі. Серед активів бюджетних установ виділяють фінансові активи, тому дослідження сутності фінансових

активів та облікового механізму з використанням інформаційних технологій є актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема розвитку та автоматизації системи обліку в бюджетних установах займалася низка вітчизняних та зарубіжних учених, таких як: Ф.Ф. Бутинець, С.В. Івахненко, Р.Т. Джога, М.Р. Лучко, І.О. Кондра

тук, Л.О. Терещенко, С.В. Свірко, Н.М. Хорунжак, С.В. Сисюк та ін. Незважаючи на вагомих внесок учених, питання автоматизації обліку фінансових активів у літературі не досліджувалися та потребують вивчення.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження різних тлумачень щодо визначення сутності фінансових активів, вивчення особливостей методики обліку фінансових активів, окреслення можливостей сучасного інформаційного забезпечення для автоматизації обліку фінансових активів.

Виклад основних результатів. Національні та міжнародні норми права у сфері бухгалтерського обліку ототожнюють фінансові активи з фінансовими інструментами, хоча дана позиція є дискусійною та потребує подальшого дослідження, оскільки поняття «фінансові інструменти» є ширшим від поняття «фінансові активи». До складу фінансових інструментів, окрім фінансових активів, належать також фінансові зобов'язання. Зокрема, у МСБОДС – 15 «Фінансові інструменти: розкриття та подання інформації», МСБО 32 «Фінансові інструменти: подання», МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка», МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації» та МСФЗ 9 «Фінансові інструменти».

Відповідно до п.П НП(С)БОДС 134 «Фінансові інструменти», фінансові активи входять до складу фінансових інструментів, які, своєю чергою, включають: грошові кошти, не обмежені для використання, та їх еквіваленти; дебіторську заборгованість, не призначену для перепродажу; фінансові інвестиції, що утримуються до погашення; фінансові активи, призначені для перепродажу; інші фінансові активи [1].

І.В. Коваленко визначає фінансові активи як категорію, пов'язану з рухом об'єктів, що мають вартість, є результатом минулих подій, здатні приносити в майбутньому економічні вигоди й знаходяться у власності та під контролем економічних суб'єктів

у їх наявній грошовій формі чи у формі грошових і фінансових інструментів [2].

О.В. Шипунова поняття «фінансові активи» пов'язує саме з контрактним правом, за допомогою якого у майбутньому можливо отримати грошові кошти [3].

Фінансові активи, що виникають унаслідок твердих контрактів на придбання або продаж ресурсів (робіт, послуг), відображаються в балансі після виникнення права на отримання активу або зобов'язання на його передачу.

Незважаючи на велику кількість поглядів щодо економічної сутності поняття «фінансові активи», так і не простежується єдиного, уніфікованого визначення (табл. 1).

Із табл. 1 видно, що І.В. Коваленко та А.П. Данькевич мають тотожні погляди на трактування економічної сутності фінансових активів, а позиція І.А. Бланка є подібно до тієї, яка була покладена в основу формування рахунків бухгалтерського обліку Класу 2 «Фінансові активи».

Отже, фінансові активи бюджетних установ є контрактним правом суб'єкта державного сектору, які уособлюють певні зобов'язання, які виражаються у грошовій формі та мають на меті принести вигоди у майбутньому.

Особливої уваги потребує оцінка фінансових активів у бухгалтерському обліку. Зокрема, відповідно до НП(С)БОДС 134 «Фінансові інструменти», фінансові активи, придбані в результаті систематичних операцій, визнаються на дату укладення контракту або на дату його виконання. При цьому обраний суб'єктом державного сектору метод визнання має застосовуватися послідовно до кожного виду фінансових активів. Якщо суб'єкт державного сектору визнає фінансовий актив та пов'язане з ним фінансове зобов'язання на дату укладення контракту, відсотки нараховуються з дати виконання контракту, коли переходить право власності. Продаж фінан-

Таблиця 1

Наукові трактування економічної сутності поняття «фінансові активи» в державному секторі

Автор	Визначення поняття «фінансові активи»
І.В. Коваленко [2, с. 158]	Фінансовий актив – це специфічні неречові активи, які являють собою законні вимоги власників цих активів на отримання певного, як правило грошового, доходу у майбутньому.
І.А. Бланк [4]	Активи фінансові – група активів підприємства, яка знаходиться у формі готівкових грошових коштів і різних фінансових інструментів, що належать підприємству. До цієї групи активів належать грошові кошти та їх еквіваленти в національній та іноземній валюті, дебіторська заборгованість, короткострокові та довгострокові фінансові інвестиції підприємств.
А.П. Данькевич [5, с. 65]	Фінансові активи – фінансові інструменти, до яких входять грошові кошти, не обмежені для використання, та їх еквіваленти; дебіторська заборгованість, не призначена для перепродажу; фінансові інвестиції, що утримуються для перепродажу, інші фінансові активи.
В.М. Шелудько [6]	Фінансові активи – специфічні не речові активи, які являють собою законні вимоги власників цих активів на отримання певного, як правило грошового, доходу у майбутньому.

сових активів у результаті систематичних операцій визнається на дату виконання контракту.

У разі визнання фінансового активу на дату виконання контракту зміни вартості такого активу в період між датою укладення контракту і датою його виконання визнаються іншими витратами або доходами за обмінними операціями, крім фінансових активів, які обліковуються за амортизованою собівартістю, та активів, які є інструментом хеджування.

Суб'єкт державного сектору списує фінансовий актив із балансу, якщо він утрачає контроль над цим фінансовим активом або його частиною. Ознакою втрати контролю є повне виконання контракту, закінчення терміну прав вимоги або відмови від прав за цим контрактом.

Якщо під час передачі фінансового активу контроль не втрачається, то така операція відображається як позика під забезпечення, а право на викуп активу суб'єкта державного сектору, який його передав, не вважається похідним фінансовим інструментом. Суб'єкт державного сектору, який передав фінансовий актив, не втрачає контроль над ним і не списує його з балансу, якщо суб'єкт державного сектору: а) має право викупити цей фінансовий актив, окрім випадків, коли цей актив вільно обертається на ринку або коли на момент викупу викупна ціна дорівнює його первісній вартості; б) має право і зобов'язання викупити або погасити переданий фінансовий актив на умовах, які забезпечують його одержувачу дохід кредитора від фінансових активів, отриманих в обмін на переданий фінансовий актив. При цьому дохід кредитора не повинен суттєво (більш ніж на 10%) відрізнятися від того, який він міг би отримати за позикою суб'єкта господарювання, що передав актив, повністю забезпеченою переданим активом; в) зберігає за собою значну частину ризиків і вигід, пов'язаних із переданим фінансовим активом, який не обертається вільно на ринку, шляхом своєї сукупний річний дохід з отримувачем цього активу

або безумовного опціону на продаж. В останньому випадку утримувачем опціону є суб'єкт державного сектору, який отримав актив.

На кожну наступну після визнання дату балансу фінансові активи відображаються за їх собівартістю, крім [1]: фінансових інвестицій, що утримуються суб'єктом державного сектору до їх погашення; фінансових активів, вартість яких неможливо достовірно визначити; фінансових активів, які є об'єктом хеджування.

Зазначені дефініції суттєво відрізняються одна від одної, оскільки характеризують фінансові інструменти з різних позицій: за формою, змістом, технічною стороною чи юридичним статусом. Однак найбільш дискусійним є розгляд фінансових інструментів як фінансових активів, оскільки фінансові активи вказують на джерело формування фінансового капіталу, а фінансові інструменти окреслюють сферу використання цих специфічних засобів праці.

Фінансові активи є однією з ключових категорій, які забезпечують ефективне функціонування установи, потребують об'єктивної оцінки та правильного відображення на рахунках бухгалтерського обліку.

Бухгалтерський облік фінансових активів здійснюється відповідно до основних положень Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», НП(С)БОДС, МСБОДС та запроваджується в бюджетну практику з 1 січня 2017 р. згідно з Наказом Міністерства фінансів «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі» від 31.12.2013 № 1203 [8] та супроводжуваними нормативно-правовими актами з бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджених від 29.12.2015 № 1219: Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі; Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів та державними

• ФІНАНСОВІ АКТИВИ:	
20	• Довгострокова дебіторська заборгованість
21	• Поточна дебіторська заборгованість
22	• Готівкові кошти та їх еквіваленти
23	• Грошові кошти на рахунках
24	• Єдиний казначейський рахунок
25	• Довгострокові фінансові інвестиції та інші фінансові активи
26	• Поточні фінансові інвестиції та інші фінансові активи
27	• Дебіторська заборгованість за внутрішніми розрахунками
28	• Розрахунки за надходженнями до бюджету
29	• Витрати майбутніх періодів

Рис. 1. Структура фінансових активів у державному секторі [7]

цільовими фондами; Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій із виконання бюджету; Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій із виконання місцевого бюджету [9].

У зв'язку з гармонізацією та модернізацією бухгалтерського обліку в державному секторі запровадження оновленого Плану рахунків установи державного сектору передбачає відображення в обліку операцій із фінансовими активами на рахунках 2-го Класу «Фінансові активи». Структуру фінансових активів відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі наведено нарис. 1.

Рахунки цього класу 2 призначені для узагальнення інформації про наявність і рух фінансових активів, зокрема коштів у касі, на рахунках в установах банків або в органах Державної казначейської служби України, у розрахунках із дебіторами, довгострокові і поточні фінансові інвестиції, довгострокові і короткострокові векселі одержані та інші фінансові активи.

Згідно з Порядком застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, рахунок 20 «Довгострокова дебіторська заборгованість» призначений для обліку й узагальнення інформації про дебіторську заборгованість, яка не виникає в процесі звичайної діяльності та буде погашена після завершення звітного року. Цей рахунок поділяється на такі групи рахунків: 201 «Довгострокова дебіторська заборгованість розпорядників бюджетних коштів»; 202 «Довгострокова дебіторська заборгованість державних цільових фондів»; 203 «Довгострокова дебіторська заборгованість державного бюджету»; 204 «Довгострокова дебіторська заборгованість місцевих бюджетів». За дебетом рахунку відображається визнання довгострокової дебіторської заборгованості, за кредитом – її погашення чи списання.

Рахунок 21 «Поточна дебіторська заборгованість» призначений для обліку й узагальнення інформації про дебіторську заборгованість, що виникає протягом звичайної діяльності і погашення якої очікується протягом дванадцяти місяців із дати балансу. Цей рахунок поділяється на такі групи рахунків: 211 «Поточна дебіторська заборгованість розпорядників бюджетних коштів»; 212 «Поточна дебіторська заборгованість державних цільових фондів»; 213 «Поточна дебіторська заборгованість державного бюджету»; 214 «Поточна дебіторська заборгованість місцевих бюджетів»; 215 «Поточна дебіторська заборгованість за коштами ЄКР». За дебетом рахунку відображається визнання поточної дебіторської заборгованості, за кредитом – її погашення чи списання.

Рахунок 22 «Готівкові кошти та їх еквіваленти» призначений для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів у готівці, грошових документів (у національній та іноземній валюті), які знаходяться в касі суб'єкта державного сектору,

та про кошти в дорозі. Цей рахунок поділяється на такі групи рахунків: 221 «Готівкові кошти та їх еквіваленти розпорядників бюджетних коштів»; 222 «Готівкові кошти та їх еквіваленти державних цільових фондів». За дебетом рахунку відображається надходження готівкових коштів, грошових документів у касу суб'єкта державного сектору та коштів в дорозі, за кредитом – виплата готівкових коштів із каси або списання нестач готівкових коштів на рахунок винних осіб, вибуття грошових документів та списання коштів у дорозі після їх зарахування на відповідні рахунки.

Рахунок 23 «Грошові кошти на рахунках» призначено для обліку й узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів, що знаходяться на рахунках в установах банків та в органах Казначейства. Цей рахунок поділяється на такі групи рахунків: 231 «Грошові кошти на рахунках розпорядників бюджетних коштів»; 232 «Грошові кошти на рахунках державних цільових фондів»; 233 «Кошти на рахунках державного бюджету»; 234 «Кошти на рахунках місцевих бюджетів»; 235 «Інші кошти». За дебетом рахунку відображається надходження грошових коштів на рахунки в установах банків та в органах Казначейства, за кредитом – їх використання.

Рахунок 24 «Єдиний казначейський рахунок» призначено для обліку й узагальнення інформації про наявність та рух коштів державного та місцевих бюджетів, державних цільових фондів, коштів інших клієнтів, обслуговування яких здійснюється органами Казначейства та регламентується законодавством. Цей рахунок включає групу 245 «Єдиний казначейський рахунок». За дебетом рахунку відображаються надходження коштів державного та місцевих бюджетів на єдиний казначейський рахунок, за кредитом – їх списання.

Рахунок 25 «Довгострокові фінансові інвестиції та інші фінансові активи» призначено для обліку та узагальнення інформації про наявність та рух довгострокових фінансових інвестицій (вкладень) у цінні папери та до статутних капіталів підприємств, обліку довгострокових векселів одержаних та інших довгострокових фінансових активів. Цей рахунок поділяється на такі групи рахунків: 251 «Довгострокові фінансові інвестиції та інші фінансові активи розпорядників бюджетних коштів»; 252 «Довгострокові фінансові інвестиції та інші фінансові активи державних цільових фондів»; 253 «Довгострокові фінансові інвестиції та інші фінансові активи державного бюджету»; 254 «Довгострокові фінансові інвестиції та інші фінансові активи місцевих бюджетів». За дебетом рахунку відображається вартість довгострокових фінансових інвестицій, за кредитом – їх вибуття (списання), погашення чи зменшення вартості.

Рахунок 26 «Поточні фінансові інвестиції та інші фінансові активи» призначено для обліку й узагаль-

нення інформації про наявність та рух поточних фінансових інвестицій, короткострокових векселів та інших поточних фінансових активів. Цей рахунок поділяється на такі групи рахунків: 261 «Поточні фінансові інвестиції та інші фінансові активи розпорядників бюджетних коштів»; 262 «Поточні фінансові інвестиції та інші фінансові активи державних цільових фондів»; 263 «Поточні фінансові інвестиції та інші фінансові активи державного бюджету»; 264 «Поточні фінансові інвестиції та інші фінансові активи місцевих бюджетів». За дебетом рахунку відображається вартість поточних фінансових інвестицій та суми заборгованості за взаємними розрахунками, за кредитом – їх вибуття (списання) чи зменшення вартості та списання сум заборгованості за взаємними розрахунками.

Рахунок 27 «Дебіторська заборгованість за внутрішніми розрахунками» призначено для обліку й узагальнення інформації про розрахунки, що виникають у процесі виконання кошторисів між вищестоящими розпорядниками коштів і розпорядниками нижчого рівня (державними цільовими фондами та їх підрозділами), та для обліку дебіторської заборгованості державного бюджету (місцевих бюджетів) за операціями з перерахунку доходів, а також дебіторської заборгованості, що виникла внаслідок операцій за коштами єдиного казначейського рахунку. Цей рахунок поділяється на такі групи рахунків: 271 «Дебіторська заборгованість за внутрішніми розрахунками розпорядників бюджетних коштів»; 272 «Дебіторська заборгованість за внутрішніми розрахунками державних цільових фондів»; 273 «Дебіторська заборгованість за внутрішніми розрахунками державного бюджету»; 274 «Дебіторська заборгованість за внутрішніми розрахунками місцевих бюджетів»; 275 «Інша дебіторська заборгованість за внутрішніми розрахунками». За дебетом рахунку відображається виникнення дебіторської заборгованості за внутрішніми розрахунками, за кредитом – її погашення чи списання.

Рахунок 28 «Розрахунки за надходженнями до бюджету» призначено для обліку й узагальнення інформації про розрахунки органів, що контролюють справляння надходжень бюджету за податковими, неподатковими та іншими надходженнями, які, відповідно до законодавства, зараховуються до бюджету, та за надходженнями єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Цей рахунок включає групу 281 «Розрахунки органів, що контролюють справляння надходжень до бюджету». За дебетом рахунку відображаються нараховані суми надходжень за податковими, неподатковими та іншими надходженнями, які, відповідно до законодавства, зараховуються до бюджету, за кредитом – їх погашення, розподіл (перерахування), повернення.

Рахунок 29 «Витрати майбутніх періодів» призначено для обліку й узагальнення інформації щодо здійснених витрат у звітному періоді, які підляга-

ють віднесенню на витрати в майбутніх звітних періодах (сплачені авансом орендні платежі тощо). Цей рахунок поділяється на такі групи рахунків: 291 «Витрати майбутніх періодів розпорядників бюджетних коштів»; 292 «Витрати майбутніх періодів державних цільових фондів». За дебетом рахунку відображається накопичення витрат майбутніх періодів, за кредитом – списання (розподіл) витрат майбутніх періодів та включення їх до складу витрат звітного періоду.

Неодмінною умовою модернізації обліку в державному секторі є докорінна реконструкція його інформаційної бази на основі автоматизованої системи обліку з використанням сучасних комп'ютерних технологій. Беззаперечним лідером серед розробників програмних комплексів є корпорація «ПАРУС», яка займає домінуючу позицію на ринку програмних продуктів серед користувачів бюджетної сфери.

«Парус-Бюджет» є комплексною системною програмою, яка призначена для автоматизації обліку діяльності бюджетних установ. Ця система розроблена відповідно до вимог бюджетної класифікації та враховує останні зміни у веденні бухгалтерського обліку, які визначено чинним законодавством і методологією бухгалтерського обліку у бюджетній сфері. Система має модульну побудову, модулі можуть працювати самостійно, а ефективність використання системи досягається, об'єднуючи модулі системи в єдиний інформаційний простір. Набір модулів може змінюватися залежно від потреб користувача. Експлуатація даної програми полегшить механізм відображення в обліку операцій із фінансовими активами. У цій програмі реально розробити єдину для всієї системи установ ДКСУ методику впорядкування, перевірки та отримання звітності установами державного сектору згідно з діючими нормативними документами.

Висновки. Таким чином, фінансові активи є контрактним правом суб'єкта державного сектору, які уособлюють певні зобов'язання, які виражаються у грошовій формі та мають на меті принести вигоди в майбутньому. Фінансові активи є однією з ключових категорій, які забезпечують ефективне функціонування установи.

Бухгалтерський облік фінансових активів здійснюється відповідно до НП(С)БОДС, МСБОДС та запроваджується в бюджетну практику з 1 січня 2017 р. згідно з Планом рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі від 31.12.2013 № 1203 та супроводжуваними нормативно-правовими актами з бухгалтерського обліку в державному секторі, затвердженими від 29.12.2015 № 1219.

Для автоматизації обліку фінансових активів акцентовано увагу на використанні програми «Парус-Бюджет», яка є комплексною системою автоматизації облікових завдань для бюджетних установ. Експлуатація даної програми полегшить

механізм відображення в обліку операцій із фінансовими активами, а також у цій програмі реально розробити єдину для всієї системи установ ДКСУ

методику упорядкування, перевірки та отримання звітності установами державного сектору згідно з діючими нормативними документами.

Список літератури:

1. НП(С)БОДС 134 «Фінансові інструменти»: Наказ Міністерства фінансів України від 18.05.2012 № 568 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0902-12>.
2. Коваленко І.В. Економічна сутність фінансових активів / І.В. Коваленко // Актуальні проблеми економічного та соціального розвитку регіону. – 2012. – С. 184–188.
3. Шипунова О.В. Особливості класифікації та оцінки фінансових активів / О.В. Шипунова // Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. – 2014. – Т.19. – Вип. 1(2). – С. 191–195.
4. Бланк І.А. Управління фінансовими ризиками / І.А. Бланк. – К. : Ника-Центр, 2005. – 600 с.
5. Данькевич А.П. Фінансові інструменти: особливості визнання, класифікації та обігу / А.П. Данькевич // Наукові праці НДФІ. Фінансова політика та економічне регулювання. – 2009. – № 1(46). – С. 64–74.
6. Шелудько В.М. Фінансовий ринок : [підручник] / В.М. Шелудько. – Київ : Знання, 2008. – 535 с.
7. Міжнародний стандарт фінансової звітності 9 (МСФЗ 9) «Фінансові інструменти» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_016.
8. Наказ МФУ «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі» від 31.12.2013. – № 1203. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14>.
9. Наказ МФУ Про затвердження деяких нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку в державному секторі від 29.12.2015 № 1219 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0085-16/para11#n11>.